

Obsah

PŘEDMLUVA K DRUHÉMU VYDÁNÍ	XVII		
ÚVOD K PRVNÍMU VYDÁNÍ	XIX		
ZKRATKY	XXI		
ČÁST A			
OBECNÉ PRINCIPY			
INTERAKCE MEZI LÉKEM			
A ORGANISMEM			
1. ÚVOD DO FARMAKOLOGIE	3		
<i>H. Farghali, D. Lincová</i>			
1.1. Předmět farmakologie – čím se farmakologie zabývá	3		
1.2. Co je to farmakum	3		
1.3. Farmakologie v minulosti a přítomnosti, současná terminologie	3		
2. FARMAKODYNAMIKA: BUNĚČNÉ A MOLEKULÁRNÍ ASPEKTY PŮSOBENÍ LÁTEK V ORGANISMU	7		
<i>H. Farghali, E. Kmoníčková</i>			
2.1. Mechanismus působení látek a receptory pro látky	7		
2.2. Vztah mezi strukturou a aktivitou látky a vývoj nových léčiv	9		
2.3. Buněčná místa účinku látek a koncepce specifity látek	9		
2.4. Strukturální a funkční rodiny receptorů	9		
2.4.1. Enzymy jako receptory: receptorové proteinkinasy	10		
2.4.2. Další receptory s enzymovou aktivitou	11		
2.4.3. Receptory spojené s iontovými kanály	11		
2.4.4. Receptory spřážené s G-proteiny	11		
2.4.5. Receptory regulující transkripci DNA	12		
2.5. Molekuly, které předávají a šíří signál	12		
2.5.1. Cyklický adenosinmonofosfát	12		
2.5.2. Cyklický guanosinmonofosfát	13		
2.5.3. Kalciový signál	13		
2.5.4. Oxid dusnatý	13		
2.6. Regulace receptorů	13		
2.7. Onemocnění v důsledku aberantní funkce receptorů	14		
2.8. Klasifikace receptorů podle účinků léčiv	15		
2.8.1. Receptorové podtypy	15		
2.8.2. Terapeutické důsledky klasifikace receptorů a sirotčí receptory	15		
2.9. Kvantifikace interakcí mezi léčivem a receptorem a farmakologie receptorů	15		
2.9.1. Klasická receptorová teorie	16		
2.9.2. Přenos signálu z receptoru na cílovou tkáň	17		
2.9.3. Kvantifikace agonistických účinků	18		
2.9.4. Kvantifikace antagonistických účinků	18		
2.10. Funkční součinnost systému receptor-efektor, koncepce receptorové rezervy	20		
2.11. Antagonistické účinky léčiv	21		
2.11.1. Antagonismus na úrovni receptorů	21		
2.11.2. Chemický antagonismus	22		
2.11.3. Fyziologický antagonismus	22		
2.12. Léčiva s účinky nezávislymi na receptorech	22		
2.13. Aplikace a klinické aspekty farmakodynamiky	22		
2.13.1. Modelová onemocnění	23		
2.13.2. Vztah mezi dávkou a klinickou odpovědí na léčivo	23		
2.13.3. Variabilita v reakci na léčiva	24		
2.13.4. Další důležité pojmy pro klinickou praxi	26		
■ Typy dávek léčiva	26		
■ Terapeutická šíře	26		
■ Prospěšné versus toxické efekty léčiv (klinická selektivita)	26		
■ Změny účinku léčiv při opakovaném podávání	27		
■ Lékové interakce	27		
3. FARMAKOKINETIKA: ABSORPCE, DISTRIBUCE, BIOTRANSFORMACE A EXKRECE LÉČIVA	31		
<i>H. Farghali</i>			
3.1. Definice farmakokinetiky	31		
3.2. Použití farmakokinetických principů ve farmakoterapii	32		
3.3. Fyzikálně-chemické faktory ovlivňující farmakokinetiku	33		
3.4. Absorpce látek a biologická ekvivalence	36		
3.4.1. Faktory modifikující absorpci léčiv	36		
3.4.2. Přírodní cesty	37		
3.5. Distribuce léčiv v organismu	39		
3.6. Eliminace léčiv a jiných látek	40		
3.6.1. Biotransformace léčiv	40		
3.6.2. Exkrece léčiv	45		
3.7. Farmakokinetický kompartment (modelování lékové distribuce v organismu)	46		
3.8. Klinická farmakokinetika	48		

4. NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY LÉKŮ	
– XENOBIOTIK	55
<i>F. Perlík</i>	
4.1. Vznik a typy nežádoucích účinků léčiv	55
4.2. Principy toxického působení xenobiotik	56
4.3. Základy terapie nežádoucích účinků léčiv a specifická antidota	57
5. VÝVOJ A REGISTRACE NOVÝCH LÉČIV	61
<i>J. Švihovec</i>	
5.1. Vývoj nových léčiv	61
5.1.1. Preklinický (doklinický, neklinický) výzkum ..	61
5.1.2. Klinické hodnocení nových léčiv	62
5.1.3. Etické problémy klinického hodnocení léčiv ..	64
5.2. Registrace léčiv	65
5.3. Helsinská deklarace	67
ČÁST B	
SKUPINY FARMAK	
ORIENTOVANÉ PODLE	
SYSTÉMŮ A ONEMOCNĚNÍ	
6. LÁTKY OVLIVŇUJÍCÍ PERIFERNÍ NERVOVÝ SYSTÉM	71
<i>D. Lincová</i>	
6.1. Neurotransmise v periferním nervovém systému	71
6.1.1. Anatomie a funkce neuronu	72
6.1.2. Propagace – šíření akčního potenciálu axonem	72
6.1.3. Chemický přenos signálu – neurotransmise ..	72
6.1.4. Anatomie a funkce periferního nervového systému	75
6.1.5. Neurotransmitery v sympatickém a parasympatickém nervovém systému	76
6.1.6. Funkční význam sympatiku a parasympatiku	78
6.1.7. Základní účinky sympatiku a parasympatiku v cílových tkáních	78
6.2. Sympatický nervový systém	80
6.2.1. Neurotransmise v sympatickém nervovém systému	80
6.2.2. Pochody adrenergní neurotransmise	80
6.2.3. Látky zasahující do průběhu adrenergní neurotransmise	84
6.2.4. Adrenergní receptory	85
6.2.5. Mechanismus působení sympatotropních látek	86
6.2.6. Rozdělení sympatotropních látek	87
6.3. Sympatomimetika	87
6.3.1. Rozdělení sympatomimetik	87
6.3.2. Základní účinky sympatomimetik	89
6.3.3. Indikace sympatomimetik	92
6.3.4. Nežádoucí účinky a interakce sympatomimetik	93
6.3.5. Neselektivní α - a β -sympatomimetika	93
■ Neurotransmitery sympatiku	93
■ Další neselektivní látky	95
6.3.6. Beta-sympatomimetika	96
■ Neselektivní β -sympatomimetika	96
■ Selektivní β_1 -sympatomimetika	96
■ Selektivní β_2 -sympatomimetika	96
■ Beta ₂ -sympatomimetika používaná při bronchiálním astmatu	97
■ Beta ₂ -sympatomimetika užívaná k tokolýze	97
6.3.7. Alfa-sympatomimetika	97
■ Selektivní α_1 -sympatomimetika	97
■ Selektivní α_2 -sympatomimetika	98
6.3.8. Nepřímě působící sympatomimetika	99
6.4. Sympatolytika	100
6.4.1. Rozdělení sympatolytik	100
6.4.2. Alfa-sympatolytika	100
■ Terapeutické použití α -sympatolytik	102
■ Alfa-sympatolytika – rozdělení	102
6.4.3. Beta-sympatolytika	104
■ Účinky β -sympatolytik	105
■ Terapeutické použití β -sympatolytik	106
■ Nežádoucí účinky β -sympatolytik – interakce	108
■ Rozdělení β -sympatolytik	109
6.4.4. Sympatolytika s kombinovanými účinky ..	110
6.4.5. Nepřímá sympatolytika	110
■ Látky vyvolávající depleci catecholových aminů	110
■ Látky blokující uvolňování catecholaminů z nervových zakončení ..	111
■ Falešné prekurzory	111
6.5. Parasympatický nervový systém	111
6.5.1. Neurotransmise v parasympatickém nervovém systému	111
6.5.2. Pochody cholinergní neurotransmise	112
6.5.3. Látky zasahující do průběhu cholinergní neurotransmise	114
6.5.4. Acetylcholinové receptory	114
6.5.5. Mechanismus působení cholinergních látek ..	115
6.5.6. Rozdělení cholinergních látek	116
6.6. Parasympatomimetika	116
6.6.1. Přímá parasympatomimetika	117
6.6.2. Nepřímě působící parasympatomimetika ..	119
6.6.3. Krátkodobé, reverzibilní inhibitory acetylcholinesterasy	120
■ Účinky	120
■ Terapeutické použití	121
■ Nežádoucí účinky	121
■ Terapeuticky používané krátkodobé inhibitory acetylcholinesterasy	122
6.6.4. Dlouhodobé, ireverzibilní inhibitory acetylcholinesterasy	123
■ Intoxikace organofosfáty	123
■ Reaktivátory acetylcholinesterasy	123
6.7. Parasympatolytika	123
6.7.1. Rozdělení parasympatolytik	123
6.7.2. Farmakologické účinky antimuskarinik ..	124
6.7.3. Klinické použití parasympatolytik	126
6.7.4. Nežádoucí účinky a kontraindikace parasympatolytik	126

6.7.5.	Terapeuticky používaná parasymptolytika	126			
	■ Parasymptolytika s terciárním dusíkem	126			
	■ Parasymptolytika s kvarterním dusíkem	127			
	■ Selektivní parasymptolytika	128			
6.8.	Látky ovlivňující vegetativní ganglia	128			
6.8.1.	Látky stimulující vegetativní ganglia	129			
6.8.2.	Látky blokující vegetativní ganglia	129			
6.8.3.	Farmakologické účinky	130			
6.8.4.	Klinické použití	130			
6.9.	Periferní myorelaxancia	130			
6.9.1.	Rozdělení	130			
6.9.2.	Mechanismus účinku	131			
6.9.3.	Farmakologické účinky	133			
6.9.4.	Nežádoucí účinky	133			
6.9.5.	Klinické použití	134			
6.9.6.	Látky snižující spasmus kosterního svalstva jiným mechanismem	135			
7.	LÁTKY OVLIVŇUJÍCÍ CENTRÁLNÍ NERVOVÝ SYSTÉM	137			
	<i>A. Šulcová, N. Gaier, T. Doležal, M. Kršiak, M. Votava, L. Hess, E. Kmoníčková, M. Šustková</i>				
7.1.	Přenos vzruchu na nervových synapsích CNS	138			
	<i>A. Šulcová</i>				
7.2.	Neurotransmiterové systémy CNS	140			
	<i>A. Šulcová</i>				
7.3.	Léky neurodegenerativních poruch	144			
	<i>A. Šulcová</i>				
7.3.1.	Léky Alzheimerovy nemoci	144			
7.3.2.	Léky Parkinsonovy nemoci	146			
7.3.3.	Léky Huntingtonovy nemoci	148			
7.4.	Celková anestetika	148			
	<i>M. Votava, L. Hess</i>				
7.4.1.	Mechanismus účinku	149			
7.4.2.	Stadia celkové anestezie	149			
7.4.3.	Premedikace a další léčiva používaná v průběhu celkové anestezie	150			
7.4.4.	Inhalační anestetika	151			
7.4.5.	Nitrožilní anestetika	153			
7.4.6.	Další látky používané při celkové anestezii	154			
7.5.	Lokální anestetika	155			
	<i>N. Gaier</i>				
7.5.1.	Základní vlastnosti lokálních anestetik	155			
	■ Dělení podle chemické struktury	156			
	■ Mechanismus účinku	157			
	■ Vztah struktury a účinku	158			
	■ Diferencované působení na různé typy nervových vláken	158			
	■ Další účinky	159			
	■ Farmakokinetika	159			
7.5.2.	Nežádoucí účinky lokálních anestetik	160			
	■ Systémová toxicita	160			
	■ Methemoglobinémie	161			
	■ Alergické reakce	161			
7.5.3.	Vliv vazokonstrikční přísady	161			
7.5.4.	Základní typy lokální anestezie	162			
	■ Topická lokální anestezie (povrchová anestezie)	162			
	■ Infiltrační lokální anestezie	162			
	■ Anestezie blokující nervové kmeny (svodná anestezie)	162			
	■ Subarachnoideální (intrašpinální, míšní, spinální, lumbální) anestezie	162			
	■ Jiné možnosti aplikace a využití lokálních anestetik	163			
7.5.5.	Látky užívané k lokální anestezii	163			
	■ Látky s esterovou vazbou (esterová lokální anestetika)	163			
	■ Látky s amidovou vazbou (amidová lokální anestetika)	164			
7.6.	Antiepileptika	165			
	<i>A. Šulcová</i>				
7.6.1.	Epilepsie	166			
7.6.2.	Farmakologické mechanismy působení antiepileptik	166			
7.6.3.	Zástupci antiepileptik – rozdělení antiepileptik	167			
7.7.	Anxiolytika a hypnotika	171			
	<i>T. Doležal, M. Kršiak</i>				
7.7.1.	Úzkostné poruchy	171			
	■ Anxiolytika	172			
7.7.2.	Poruchy spánku	176			
	■ Hypnotika a sedativa	176			
7.8.	Antipsychotika (neuroleptika)	177			
	<i>M. Kršiak</i>				
7.8.1.	Typická antipsychotika	178			
	■ Farmakodynamika	178			
	■ Mechanismus účinku – inhibice neurotransmise	178			
	■ Farmakokinetika	179			
	■ Zástupci typických antipsychotik	180			
7.8.2.	Atypická antipsychotika	180			
	■ Mechanismus účinku	181			
	■ Klasifikace	181			
	■ Farmakokinetika	182			
	■ Zástupci atypických antipsychotik	182			
7.8.3.	Klinické použití antipsychotik	182			
	■ Indikace	182			
	■ Kontraindikace	183			
	■ Nežádoucí účinky	183			
	■ Interakce	183			
	■ Předávkování	184			
7.9.	Léky afektivních poruch	184			
	<i>A. Šulcová</i>				
	■ Typy afektivních poruch a teorie jejich vzniku	184			
7.9.1.	Antidepresiva	186			
	■ Tricyklická antidepresiva	187			
	■ Inhibitory monoaminoxidasy	188			
	■ Selektivní inhibitory zpětného vychytávání serotoninu (SSRI)	190			
	■ Ostatní antidepresiva	191			
	■ Ostatní indikace antidepresiv	193			
	■ Srovnání účinků antidepresiv a elektrokonvulzivní terapie depresí	193			
7.9.2.	Thymoprofylaktika	193			
	■ Lithium	194			
	■ Ostatní	194			
7.10.	Léky při spasticitě kosterního svalstva	195			
	<i>A. Šulcová</i>				

7.10.1.	Centrální myorelaxancia	195		
7.10.2.	Dantrolen	196		
7.11.	Alkoholy	196		
	<i>E. Kmoníčková</i>			
7.11.1.	Účinky ethanolu	196		
	■ Farmakologické účinky	196		
	■ Terapeutické užití	197		
7.11.2.	Farmakokinetika ethanolu	197		
	■ Absorpce, distribuce, eliminace	197		
	■ Metabolismus	198		
	■ Lékové interakce	199		
7.11.3.	Abúzus ethanolu	199		
	■ Důsledky abúzu ethanolu	199		
7.11.4.	Terapie akutní intoxikace a chronického alkoholismu	200		
	■ Zvládnutí abstinenčního syndromu	200		
7.11.5.	Methanol a ethylenglykol	201		
	■ Metabolismus a toxicita methanolu	201		
	■ Toxicita ethylenglykolu	201		
7.12.	Psychostimulancia	202		
	<i>M. Votava</i>			
7.12.1.	Psychomotorická stimulancia	202		
	■ Amfetamin a příbuzné látky	202		
	■ Methylxanthiny	204		
	■ Klinické použití psychostimulancií	204		
7.12.2.	Psychotomimetické látky	204		
	■ LSD	205		
	■ Psilocin a psilocybin	206		
	■ Kanabinoidy	206		
	■ Ostatní psychotomimetické látky	206		
7.13.	Léková závislost a návykové látky	207		
	<i>M. Votava, M. Šustková</i>			
7.13.1.	Předpoklady vzniku závislosti	207		
7.13.2.	Neurobiologické mechanismy vzniku závislosti	209		
7.13.3.	Léčení drogových závislostí	211		
	■ Farmakologická léčba drogových závislostí	214		
8.	LÁTKY OVLIVŇUJÍCÍ KARDIOVASKULÁRNÍ A RENÁLNÍ SYSTÉM	219		
	<i>F. Perlík, D. Lincová, Z. Fendrich</i>			
8.1.	Diuretika	220		
	<i>F. Perlík</i>			
8.1.1.	Mechanismus účinku	220		
8.1.2.	Farmakologické účinky a místo působení	222		
	■ Diuretika působící v proximálním tubulu	222		
	■ Diuretika působící v Henleově klíče – kličková diuretika	223		
	■ Diuretika působící v distálním tubulu	223		
	■ Diuretika působící ve sběrných kanálcích	224		
8.1.3.	Klinické užití	224		
8.2.	Léčiva užívaná při srdečním selhání	224		
	<i>D. Lincová, F. Perlík</i>			
8.2.1.	Etiologie a patogeneze srdečního selhání	225		
8.2.2.	Základní skupiny léčiv užívaných při chronickém srdečním selhání	227		
	■ Látky snižující nároky na myokard	227		
	■ Látky s pozitivně inotropním účinkem	231		
	■ Ostatní látky s pozitivně inotropním působením	232		
8.3.	Léčiva užívaná při ischemické chorobě srdeční	234		
	<i>F. Perlík, D. Lincová</i>			
8.3.1.	Etiologie a patogeneze ischemické choroby srdeční	235		
8.3.2.	Základní účinky antianginózních léčiv	236		
	■ Nitráty	236		
	■ Blokátory β -adrenergních receptorů	238		
	■ Blokátory vápníkových kanálů	239		
	■ Metabolicky aktivní látky	241		
	■ Protidestičková léčba	241		
8.3.3.	Klinické použití antianginózních léčiv	242		
	■ Stabilní angina pectoris	242		
	■ Nestabilní angina pectoris	243		
8.4.	Antiarytmika	243		
	<i>F. Perlík, D. Lincová</i>			
8.4.1.	Elektrofysiologické a iontové změny srdeční kontrakce	244		
8.4.2.	Etiologie a patogeneze arytmií	245		
8.4.3.	Základní skupiny antiarytmik	245		
	■ Antiarytmika třídy I	245		
	■ Antiarytmika třídy II	248		
	■ Antiarytmika třídy III	248		
	■ Antiarytmika třídy IV	248		
8.4.3.	Klinické použití antiarytmik	250		
8.5.	Arteriální hypertenze a její terapie	251		
	<i>Z. Fendrich</i>			
8.5.1.	Hypertenze a její klasifikace	252		
8.5.2.	Diuretika	252		
	■ Thiazidová diuretika	252		
	■ Kličková diuretika	253		
	■ Diuretika šetřící draslík	253		
8.5.3.	Přímá vazodilatancia	253		
	■ Blokátory vápníkových kanálů	253		
	■ Další přímá vazodilatancia	254		
8.5.4.	Látky ovlivňující sympatikus	256		
	■ Centrálně působící látky	256		
	■ Adrenergní β -blokátory	257		
	■ Adrenergní α -blokátory	258		
	■ Smíšení adrenergní antagonisté	258		
8.5.5.	Látky ovlivňující renin-angiotenzinový systém	260		
	■ Inhibitory enzymu konvertujícího angiotenzin	260		
	■ Antagonisté angiotenzinu II – sartany	261		
8.6.	Látky používané při poruchách metabolismu lipidů	261		
8.6.1.	Hyperlipoproteinémie a úprava koncentrací plazmatických lipidů	262		
	■ Lipoproteiny	262		
	■ Hyperlipoproteinémie	264		
	■ Význam dietních tuků	264		
	■ Úprava koncentrací plazmatických lipidů	265		
	■ Farmakoterapie a dieta	265		
	■ Hypolipidemika	265		
8.6.2.	Látky snižující plazmatický cholesterol	265		
	■ Látky snižující intestinální absorpci žlučových kyselin – iontoměníče	265		

■ Látky inhibující syntézu cholesterolu a VLDL	266	10.2.6. Další silná opioidní analgetika	293
■ Látky zvyšující clearance cholesterolu – probucol	267	10.2.7. Středně a slabě účinní opioidní agonisté	294
■ Selektivní inhibitory absorpce cholesterolu – ezetimib	267	10.2.8. Parciální agonisté a směsení agonisté-antagonisté	294
8.6.3. Látky snižující plazmatické triacylglyceroly	268	10.2.9. Atypické opioidy	295
■ Látky ovlivňující syntézu VLDL – niacin	268	10.2.10. Antagonisté opioidních analgetik	295
■ Látky ovlivňující konverzi plazmatických lipoproteinů – fibráty	268	10.2.11. Terapeutické použití opioidních analgetik	296
■ Kombinovaná terapie	269	10.3. Nesteroidní protizánětlivé látky a neopoidní analgetika	297
9. LÁTKY POUŽÍVANÉ PŘI PORUCHÁCH KREVŇÍ SRÁŽLIVOSTI A ONEMOCNĚNÍCH KRVE	271	10.3.1. Zánět	297
<i>Z. Fendrich</i>		10.3.2. Mechanismus účinku nesteroidních protizánětlivých látek	298
9.1. Látky používané při poruchách krevní srážlivosti	272	10.3.3. Farmakokinetika nesteroidních protizánětlivých látek	299
9.1.1. Antikoagulancia	272	10.3.4. Rozdělení nesteroidních protizánětlivých látek	299
■ Klinické indikace antikoagulačních	273	10.3.5. Kyselina acetylsalicylová a další salicylové deriváty	300
■ Heparin a jeho antikoagulační deriváty (tzv. přímá antikoagulancia)	274	10.3.6. Deriváty kyseliny octové	303
■ Perorální (tzv. nepřímá) antikoagulancia	275	10.3.7. Deriváty kyseliny propionové	304
■ Perorální přímé inhibitory trombinu	276	10.3.8. Fenamáty	304
9.1.2. Fibrinolytika	277	10.3.9. Oxikamy	305
■ Fibrinolytický systém	277	10.3.10. Látky různé chemické struktury	305
■ Neselektivní fibrinolytika	278	10.3.11. Neopoidní analgetika (analgetika-antipyretika)	306
■ Selektivní fibrinolytika	278	10.3.12. Lokálně používané nesteroidní protizánětlivé látky	306
■ Defibrinancia – ancred a batroxobin	279	10.3.13. Klinické použití nesteroidních protizánětlivých látek a neopoidních analgetik	307
9.1.3. Antifibrinolytika	279	10.4. Léčiva používaná k terapii nemocí pohybového ústrojí	308
9.1.4. Antiagregační (protidestičkové) látky	279	10.4.1. Antirevmatika	308
9.1.5. Hemostatika	280	■ Nesteroidní protizánětlivé látky	309
9.2. Látky používané při poruchách tvorby krve	281	■ Glukokortikoidy	309
9.2.1. Anémie a jejich léčba	281	■ Chorobu modifikující léčiva	309
■ Anémie z nedostatku železa	281	■ Biologická léčba revmatoidní artritidy	311
■ Anémie způsobená nedostatkem vitaminů	282	10.4.2. Léčiva užívaná u dny	311
■ Jiné anémie	283	■ Léčiva užívaná u akutního záchvatu dny	312
9.2.2. Hemopoetické růstové faktory	283	■ Léčiva užívaná k prevenci dny	312
■ Erythropoetin	283	11. LOKÁLNÍ HORMONY (AUTAKOIDY) A LÁTKY MODULUJÍCÍ JEJICH ÚČINEK	315
■ Faktory stimulující kolonie (CSF)	284	<i>N. Gaier, J. Šedivý</i>	
10. LÁTKY POUŽÍVANÉ K TLUMENÍ BOLESTÍ A K LÉČBĚ ONEMOCNĚNÍ POHYBOVÉHO APARÁTU	285	11.1. Histamin a antihistaminika	315
<i>D. Mišeková</i>		<i>N. Gaier</i>	
10.1. Bolest	285	11.1.1. Histamin	315
10.1.1. Dráha bolesti – základní anatomické a fyziologické poznatky	286	■ Syntéza, distribuce a biotransformace histaminu	315
10.1.2. Farmakologické ovlivnění bolesti	287	■ Funkce endogenního histaminu	315
10.2. Opioidní analgetika a jejich antagonisté	288	■ Subtypy histaminových receptorů	316
10.2.1. Farmakodynamické účinky opioidních analgetik	288	11.1.2. Antihistaminika	317
10.2.2. Rozdělení opioidních analgetik	290	■ H ₁ -antihistaminika	317
10.2.3. Opioidní agonisté	291	■ H ₂ -antihistaminika	321
10.2.4. Základní farmakokinetické vlastnosti morfinu a dalších opioidních analgetik	291	■ H ₃ -antihistaminika	322
10.2.5. Farmakodynamické účinky morfinu a dalších selektivních μ -opioidních agonistů	291	11.2. Serotonin a antiserotonergika	322
		<i>J. Šedivý</i>	
		11.2.1. Serotonin	322
		■ Syntéza, distribuce a biotransformace serotoninu	322

■ Funkce endogenního serotoninu	322	13.1.2.	Látky snižující tvorbu kyseliny chlorovodíkové v žaludku	344
■ Subtypy serotoninových receptorů	323	■ H ₂ -antihistaminika	344	
11.2.2. Ovlivnění množství serotoninu ve tkáních, agonisté a antagonisté serotoninu	324	■ Inhibitory protonové pumpy	345	
11.3. Bradykinin a jeho antagonisté	325	■ Selektivní parasymptolytika	345	
<i>J. Šedivý</i>		13.1.3. Látky chránící gastroduodenální sliznici	345	
11.3.1. Bradykinin	325	13.1.4. Cytoprotektiva	346	
■ Syntéza a inaktivace bradykininu	325	13.1.5. Antacida	346	
■ Funkce endogenního bradykininu	325	13.1.6. Eradikace <i>Helicobacter pylori</i>	346	
■ Subtypy bradykininových receptorů	325	13.2. Látky ovlivňující nauzeu a zvracení	347	
11.3.2. Antagonisté bradykininu a kalikreinu	325	13.2.1. Emetika	348	
11.4. Autakoidy odvozené od kyseliny arachidonové (eikosanoidy)	326	13.2.2. Antiemetika	348	
<i>J. Šedivý</i>		■ Parasymptolytika	348	
11.4.1. Prostanoidy	326	■ Antihistaminika	348	
■ Prostaglandiny	327	■ Antiemetika – fenothiazinová a butyrofenonová neuroleptika	348	
■ Prostacyclin	328	■ Antiemetika – prokinetika	349	
■ Tromboxany	329	■ Antiemetika – antagonisté na 5-HT ₃ -receptorech (setrony)	349	
11.4.2. Leukotrieny	329	13.3. Látky ovlivňující motilitu trávicího ústrojí	349	
11.5. Destičkový aktivizační faktor	329	13.3.1. Prokinetika	349	
<i>J. Šedivý</i>		13.3.2. Spazmolytika trávicího ústrojí	350	
11.6. Léčiva užívaná k léčbě a profylaxi migrény	330	■ Neurotropní spazmolytika	350	
<i>J. Šedivý</i>		■ Myotropní spazmolytika	351	
12. OXID DUSNATÝ – NO	333	■ Spazmoanalgetika	351	
<i>H. Farghali, L. Kameniková</i>		■ Karminativa	351	
12.1. Biosyntéza oxidu dusnatého a jeho inaktivace	333	■ Deflatulencia	351	
12.1.1. Syntéza oxidu dusnatého	333	13.4. Laxativa	352	
12.1.2. Rozklad a přenos oxidu dusnatého	335	13.4.1. Laxativa zvětšující nebo změkčující obsah střev	352	
12.2. Účinky oxidu dusnatého	335	■ Objemová laxativa	352	
12.2.1. Biochemické a buněčné aspekty	336	■ Laxativa změkčující stolici	353	
12.2.2. Vaskulární účinky	336	13.4.2. Salinická a osmotická laxativa	353	
12.2.3. Účinky na krevní destičky a leukocyty	336	■ Salinická laxativa	353	
12.2.4. Neuronální účinky	336	■ Osmotická laxativa	353	
12.2.5. Obranyschopnost	336	13.4.3. Laxativa dráždící střevní stěnu	353	
12.2.6. Respirační onemocnění	336	13.5. Antidiarika	354	
12.3. Terapeutické užití oxidu dusnatého a potenciální užití jeho donorů a inhibitorů	337	13.5.1. Střevní adsorbencia	354	
12.3.1. Užití oxidu dusnatého	337	13.5.2. Střevní antiseptika	354	
12.3.2. Donory oxidu dusnatého	337	13.5.3. Opiátová a opioidní obstipancia	355	
12.3.3. Inhibice oxidu dusnatého	337	13.5.4. Ostatní antidiarika	355	
12.3.4. Klinické podmínky, za kterých působí oxid dusnatý	338	13.6. Látky k substituční léčbě při onemocněních trávicího ústrojí	356	
■ Konstitutivní izoformy NOS	338	13.6.1. Acida	356	
■ Inducibilní izoformy NOS (iNOS)	339	13.6.2. Pankreatické a proteolytické enzymy	356	
■ Oxid dusnatý a zánět	339	■ Pankreatické enzymy	356	
■ Oxid dusnatý v orgánové transplantaci	339	■ Kombinované přípravky	356	
12.3.5. Erektální dysfunkce	339	■ Proteolytické enzymy	357	
■ Látky používané u erektilní dysfunkce	340	■ Eubiotika	357	
13. LÉČIVA CHOROB TRÁVICÍHO A MOČOVÉHO ÚSTROJÍ	343	13.7. Střevní protizánětlivé látky a antihemoroidalia	357	
<i>J. Martínková</i>		13.7.1. Střevní protizánětlivé látky – idiopatické střevní záněty	357	
13.1. Léčiva používaná k léčbě peptického vředu žaludku a duodena	343	■ Aminosalicyláty	358	
13.1.1. Žaludeční sekrece a její regulace, faktory související s vývojem peptického vředu, principy léčby	343	■ Ostatní látky	358	
		13.7.2. Antihemoroidalia	358	
		■ Přípravky s protizánětlivým působením	358	
		■ Přípravky s kortikosteroidy	358	
		■ Přípravky s hemostatickým účinkem	359	
		■ Přípravky sklerotizující	359	

13.8.	Hepatoprotektiva, cholagoga a látky používané k rozpouštění žlučových kamenů	359	15.1.1.	Diabetes mellitus	384
13.8.1.	Hepatoprotektiva	359	15.1.2.	Léčiva používaná u diabetu	385
13.8.2.	Cholagoga	360	■ Insulin	385	
13.8.3.	Látky používané k rozpouštění žlučových kamenů	360	■ Perorální antidiabetika	392	
13.8.4.	Látky napomáhající hemostáze při akutním krvácení z trávicího ústrojí	360	■ Nesulfonamidová perorální antidiabetika	395	
13.9.	Látky k ovlivnění poruch močového ústrojí	361	15.1.3.	Ostatní pankreatické hormony	396
13.9.1.	Látky k ovlivnění poruch horních cest močových	361	■ Glukagon	396	
13.9.2.	Látky k ovlivnění poruch dolních cest močových	361	■ Amyloidový polypeptid ostrůvků – amylin	397	
■ Močová inkontinence	361	■ Somatostatin	397		
■ Látky používané k léčbě benigní hyperplazie prostaty	363	15.2.	Látky ovlivňující funkci hypofýzy	398	
14. LÉČIVA CHOROB DÝCHACÍHO SYSTÉMU 367			<i>E. Hadašová</i>		
<i>N. Gaier</i>			15.2.1.	Hypothalamické hormony	399
14.1.	Antiaistmatika	367	■ Faktor uvolňující růstový hormon	399	
14.1.1.	Charakteristika, vznik a vývoj asthma bronchiale	367	■ Somatostatin	399	
14.1.2.	Základní cíle léčby asthma bronchiale	369	■ Hormon uvolňující thyreotropin	400	
14.1.3.	Dělení bronchiálního astmatu podle stupně závažnosti	369	■ Hormon uvolňující kortikotropin	400	
14.1.4.	Lékové formy a způsob aplikace antiastmatik	370	■ Hormon uvolňující gonadotropiny	400	
14.1.5.	Látky snižující zánět a hyperreaktivitu bronchů	370	■ Hormon inhibující prolaktin a hormon uvolňující prolaktin	401	
■ Kortikosteroidy	370	15.2.2.	Hormony adenohipofýzy	401	
■ Imunoprolifery	372	■ Růstový hormon	401		
14.1.6.	Bronchodilatacia	372	■ Adrenokortikotropní hormon	402	
■ Beta ₂ -sympatomimetika	373	■ Thyreotropin	402		
■ Antagonisté muskarinových receptorů	374	■ Gonadotropní hormony	403		
■ Methylxanthiny	374	■ Prolaktin	404		
14.1.7.	Další farmaka	376	15.2.3.	Hormony zadního laloku hypofýzy	405
■ Antileukotrieny	376	■ Oxytocin	405		
■ Antagonisté H ₁ -receptorů	376	■ Vazopresin	406		
■ Hyposenzibilizační alergeny	376	15.3.	Hormony kůry nadledvin	407	
■ Anti-IgE monoklonální protilátky	376	<i>E. Hadašová</i>	■ Poruchy syntézy adrenálních steroidů	408	
14.2.	Antitusika	376	15.3.1.	Glukokortikoidy	408
14.2.1.	Antitusika kodeinového typu	377	■ Syntéza a uvolňování	408	
14.2.2.	Nekodeinová antitusika	378	■ Farmakokinetika	409	
14.3.	Expektorancia	378	■ Regulace sekrece a uvolňování hormonů	410	
14.3.1.	Mukolytika a sekretolytika	379	■ Mechanismus účinku	410	
14.3.2.	Sekretomotorika	380	■ Účinky glukokortikoidů	410	
14.3.3.	Další expektorančně působící léčiva	380	■ Klinické použití	412	
14.4.	Další léčiva chorob dýchacího systému	380	15.3.2.	Mineralokortikoidy	414
14.4.1.	Surfaktanty	380	■ Regulace syntézy a uvolňování aldosteronu	414	
14.4.2.	Dechová stimulancia	380	■ Mechanismus účinku	414	
14.4.3.	Terapeutické plyny	381	■ Klinické použití	415	
15. LÉČIVA OVLIVŇUJÍCÍ FUNKCI ŽLÁZ S VNITŘNÍ SEKRECI 383			15.3.3.	Antagonisté adrenokortikoidních hormonů	415
<i>E. Hadašová, J. Jezdinský</i>			■ Inhibitory syntézy a antagonisté glukokortikoidů	415	
15.1.	Endokrinní pankreas a kontrola glykémie	384	■ Antagonisté mineralokortikoidů	415	
<i>E. Hadašová</i>			15.4.	Hormony štítné žlázy a látky ovlivňující funkci štítné žlázy	416
			<i>E. Hadašová</i>	15.4.1.	Hormony štítné žlázy . . . . .
			15.4.1.	■ Syntéza a uvolnění hormonů	416
			■ Farmakokinetika	416	
			■ Regulace sekrece hormonů	417	
			■ Účinky thyreoidálních hormonů	417	
			■ Mechanismus účinku	418	
			15.4.2.	Poruchy funkce štítné žlázy	418
			■ Hyperthyreóza (thyreotoxikóza)	418	
			■ Thyreotoxická krize	419	
			■ Hypothyreóza	419	

- 15.4.3. Léčiva používaná u hyperthyreózy 419
- Thionamidy 419
  - Jodidy 420
  - Další používaná léčiva 421
- 15.4.4. Léčiva používaná u hypothyreózy 421
- 15.5. Obezita 422
- E. Hadašová*
- Terapie obezity 423
- 15.6. Látky ovlivňující reprodukční orgány 424
- J. Jezdinský*
- 15.6.1. Přehled látek ovlivňujících funkci reprodukčních orgánů 425
- Biosyntéza a význam steroidních pohlavních hormonů 425
  - Receptory steroidních pohlavních hormonů 425
- 15.6.2. Ženské pohlavní hormony 426
- 15.6.2.1. Hormonální kontrola reprodukčního systému ženy 426
- Estrogeny 427
  - Gestageny 432
- 15.6.2.2. Léčiva používaná pro hormonální antikoncepci – hormonální kontraceptiva 436
- Perorální kontraceptiva 437
  - Transdermální kontraceptiva 439
  - Depotní kontraceptiva 439
  - Mechanismus působení a účinky hormonálních kontraceptiv 440
- 15.6.2.3. Léčiva používaná pro hormonální substituční terapii v menopauze 443
- Estrogeny a progestiny používané v hormonální substituční terapii 443
- 15.6.3. Mužské pohlavní hormony, anabolické steroidy a antiandrogeny 446
- 15.6.3.1. Hormonální kontrola reprodukčního systému muže 446
- Testosteron a jeho estery 448
  - Syntetické androgeny 449
  - Prasteron 449
  - Anabolické steroidy 450
  - Antiandrogeny 451
- 15.6.3.2. Medikamentózní antikoncepce u mužů 452
- 15.6.4. Uterotonika a tokolytika 452
- 15.6.4.1. Uterotonika 453
- Oxytocin 453
  - Synteticky připravené prostaglandiny 454
  - Námelové alkaloidy 455
- 15.6.4.2. Tokolytika 455
- Beta₂-sympatomimetika 455
  - Atosiban 456
- 15.7. Vitaminy a hormony ovlivňující kostní homeostázu 456
- E. Hadašová*
- 15.7.1. Regulace homeostázy minerálů v kostech 456
- Hormony regulující kostní homeostázu 457
- 15.7.2. Poruchy homeostázy minerálů v kostech 459
- Osteoporóza 459
  - Nutriční křivice a osteomalacie 460
  - Pagetova nemoc 460
  - Hyperparathyroidismus 460
  - Hypoparathyroidismus 461
- Hypokalcémie 461
  - Hyperkalcémie 461
  - Jiné poruchy 461
  - Léčiva užívaná při poruchách homeostázy minerálů v kostech 462
- 16. CHEMOTERAPIE MIKROBIÁLNÍCH, VIROVÝCH, PARAZITÁRNÍCH A NÁDOROVÝCH ONEMOCNĚNÍ 465**
- J. Švihovec, T. Sechser, O. Nyč, Z. Fendrich, J. Martinková*
- 16.1. Molekulární základy antibakteriální chemoterapie 465
- J. Švihovec, T. Sechser, O. Nyč*
- 16.2. Antibakteriální látky 466
- J. Švihovec, T. Sechser, O. Nyč*
- 16.2.1. Peniciliny 468
- Základní (přirozené) peniciliny 469
  - Širokospektré peniciliny 470
  - Kombinace antibiotik s inhibitory β-laktamas 471
- 16.2.2. Cefalosporiny 473
- Cefalosporiny 1. generace 474
  - Cefalosporiny 2. generace 475
  - Cefalosporiny 3. generace 476
  - Cefalosporiny 4. generace 479
- 16.2.3. Novější β-laktamová antibiotika 479
- 16.2.4. Amfenikoly 481
- 16.2.5. Tetracykliny 481
- 16.2.6. Makrolidy a příbuzná antibiotika 483
- Jednotlivá makrolidová antibiotika 484
  - Azalidy 486
  - Nová antibiotika příbuzná makrolidům 487
- 16.2.7. Linkosaminy 487
- 16.2.8. Aminoglykosidy 489
- Jednotlivé aminoglykosidy 491
- 16.2.9. Glykopeptidy 492
- Jednotlivé glykopeptidy 493
- 16.2.10. Ostatní antibiotika 494
- 16.2.11. Antibiotika pro lokální podání 495
- 16.2.12. Antituberkulotika 495
- 16.2.13. Sulfonamidy 498
- Jednotlivé dosud používané sulfonamidy 499
- 16.2.14. Chinolonová chemoterapeutika 500
- Jednotlivé fluorochinolony 502
- 16.2.15. Imidazoly 504
- 16.2.16. Ostatní chemoterapeutika 504
- 16.3. Antimykotika 506
- J. Švihovec, T. Sechser, O. Nyč*
- 16.3.1. Polyenová antimykotika 506
- 16.3.2. Antimetabolity 507
- 16.3.3. Azolová antimykotika 508
- Systémová azolová antimykotika 508
  - Jednotlivá systémová azolová antimykotika 509
  - Lokální azolová antimykotika 511
- 16.3.4. Ostatní antimykotika 512
- 16.4. Antivirová chemoterapie a chemoterapie HIV 514
- Z. Fendrich*
- Chemoterapeutika proti virovým infekcím 516

16.4.1.	Látky používané proti herpetickým virům .	516	17.	SPECIÁLNÍ KAPITOLY	559
16.4.2.	Látky používané proti virům chřipky	519		<i>N. Gaier, H. Farghali, J. Jezdinský, E. Kmoníčková,</i>	
16.4.3.	Další antivirové látky a mediátory			<i>Z. Zídek, P. Svozilková, D. Lincová</i>	
	imunitní odpovědi	521	17.1.	Genová terapie	559
	■ Imunoglobulin	521		<i>N. Gaier</i>	
	■ Ribavirin	521	17.1.1.	Principy a cíle genové terapie	559
	■ Lamivudin	521	17.1.2.	Technika genového transferu a možnosti	
	■ Palivizumab	522		řízení genové exprese	560
	■ Interferony	522		■ Virové vektory	560
16.4.4.	Látky proti HIV a retroviróvá antivirotika .	523		■ Nevirové vektory	562
	■ Inhibitory nukleosidové reverzní			■ Úskalí genové terapie	563
	transkriptasy	523	17.1.3.	Možná uplatnění genového transferu	563
	■ Inhibitory nukleotidové reverzní			■ Geneticky podmíněné poruchy	563
	transkriptasy	524		■ Získaná onemocnění	564
	■ Inhibitory nenukleosidové reverzní		17.1.4.	Bezpečnost a etika genové terapie	565
	transkriptasy	524	17.1.5.	Perspektivy genové terapie	565
	■ Inhibitory proteas	525	17.2.	Imunofarmakologie	566
16.5.	Antiprotozoální látky	526		<i>Z. Zídek, H. Farghali</i>	
	<i>Z. Fendrich</i>		17.2.1.	Nástin imunitní odpovědi	567
16.5.1.	Intestinální a vaginální protozoální infekce .	527	17.2.2.	Imunokompetenční testy	567
	■ Terapie	527	17.2.3.	Farmakologická imunosuprese	567
16.5.2.	Krevní a tkáňové protozoální infekce	528		■ Ciclosporin, tacrolimus a sirolimus	568
	■ Tropické protozoální infekce	528		■ Adrenokortikoidní steroidy	568
	■ Terapie	528		■ Cytotoxická a antiproliferativní léčiva	569
	■ Parazitózy, které se vyskytují i v Evropě .	530		■ Mycophenolát mofetil	570
	■ Léčiva používaná proti toxoplazmóze	530		■ Protilátky	570
	■ Léčiva používaná proti pneumocystóze .	530	17.2.4.	Farmakologická imunostimulancia	572
16.5.3.	Malárie – vývoj parazita a vznik		17.2.5.	Cytokiny	573
	onemocnění	530	17.2.6.	Nežádoucí imunologické reakce na léky	574
	■ Malarický syndrom	530	17.3.	Apoptóza, význam a možnosti	
	■ Farmakoterapie malárie	532		farmakologické regulace	576
	■ Mechanismus rezistence na chloroquin .	536		<i>H. Farghali, E. Kmoníčková</i>	
16.6.	Antihelmintika	536	17.3.1.	Apoptóza jako aktivní forma buněčné smrti .	576
	<i>Z. Fendrich</i>		17.3.2.	Hlavní dráhy spouštějící apoptózu	577
16.6.1.	Helmintózy a jejich terapie	536	17.3.3.	Patofyziologické důsledky apoptózy	578
16.6.2.	Anticestodika	537	17.3.4.	Možnosti farmakologického ovlivnění	
16.6.3.	Antinematodika	538		apoptózy	579
	■ Benzimidazoly	538		■ Léčiva a látky regulující apoptózu	579
	■ Importovaní nematodi	539		■ Farmakologická modulace apoptózy	
16.6.4.	Antitrematodika	540		u některých onemocnění	580
16.7.	Chemoterapie nádorových onemocnění . . .	541	17.4.	Farmakoterapie v oftalmologii	581
	<i>J. Martínková</i>			<i>P. Svozilková</i>	
16.7.1.	Základní principy antitumorózní		17.4.1.	Léčba infekčních onemocnění oka	582
	(cytostatické) léčby	542		■ Antibakteriální léky	582
	■ Cesty vedoucí k optimálnímu			■ Virostatika	583
	farmakoterapeutickému účinku			■ Antimykotika	584
	za přijatelné toxicity vůči zdravé tkáni . .	542		■ Antiprotozoální léky	584
16.7.2.	Alkylující a příbuzné látky	546	17.4.2.	Látky ovlivňující vegetativní nervový	
	■ Deriváty nitrosomočoviny	547		system v oftalmologii	584
16.7.3.	Antimetaboly	547	17.4.3.	Imunomodulační látky v oftalmologii	585
	■ Antagonisté kyseliny listové	547	17.4.4.	Antialergika v oftalmologii	586
	■ Antagonisté purinů	549	17.4.5.	Látky používané v chirurgii oka	587
	■ Antagonisté pyrimidinů	550	17.4.6.	Látky používané v diagnostice očních	
16.7.4.	Rostlinné alkaloidy	551		onemocnění	587
16.7.5.	Antibiotika	552	17.4.7.	Anestetika v oftalmologii	587
	■ Antracykliny	552	17.4.8.	Vitaminy, umělé slzy a látky	
	■ Bleomycin	553		s epitelizačním účinkem	588
16.7.6.	Steroidní hormony	553	17.5.	Vitaminy a látky užívané lokálně	588
16.7.7.	Ostatní cytostatika	554		<i>N. Gaier</i>	
16.7.8.	Cílená léčba v onkologii	554	17.5.1.	Vitaminy	588
16.7.9.	Časté projevy orgánové toxicity cytostatik .	555		■ Vitaminy rozpustné v tucích	589
				■ Vitaminy rozpustné ve vodě	590

17.5.2.	Látky užívané lokálně	592	17.7.	Systémová enzymoterapie	606
	■ Antiseptika a dezinficencia	592		<i>J. Jezdinský</i>	
	■ Látky používané k léčbě akné	594	17.7.1.	Principy systémové enzymoterapie	607
	■ Retinoidy a jejich analogy	596		■ Rozdíly mezi substituční	
	■ Antiparazitární látky	597		a systémovou enzymoterapií	608
	■ Ochranné látky proti slunečnímu záření	597	17.7.2.	Proteolytické enzymy	608
17.6.	Léky v těhotenství a laktaci, zvláštnosti			■ Enzymy živočišného původu	608
	farmakoterapie u dětí a ve stáří	597		■ Enzymy rostlinného původu	609
	<i>D. Lincová</i>		17.7.3.	Farmakokinetika enzymů	609
17.6.1.	Léky a těhotenství	598	17.7.4.	Farmakodynamické účinky	610
	■ Průchod léčiv placentární bariérou	598	17.7.5.	Nežádoucí účinky	611
	■ Působení léků na plod	598	17.7.6.	Klinické použití	611
	■ Mechanismus teratogenního působení				
	xenobiotik	599	18. APENDIX: MODELOVÉ STUDIE	615	
	■ Kategorie rizik léků v těhotenství	600		<i>O. Černá, J. Martínková, P. Pokorná</i>	
17.6.2.	Léky a kojení	602		Modelová studie č. 1 – Antipyretická léčba u dětí	615
	■ Přestup léků do mateřského mléka			<i>O. Černá, J. Martínková</i>	
	a vliv na kojence	602		Modelová studie č. 2 – Farmakoterapie tonzilitidy	
	■ Látky ovlivňující tvorbu a množství			u dětí	619
	mléka	603		<i>O. Černá, P. Pokorná, J. Martínková</i>	
17.6.3.	Farmakoterapie u dětí	604			
17.6.4.	Farmakoterapie ve stáří	605			
				REJSTRÍK	623